

SIGNALEREN EN PREVENTIE KINDERMISHANDELING

De verschillende vormen van kindermishandeling:

- 1) **Lichamelijke mishandeling:** het toebrengen van verwondingen zoals kneuzingen, snij-, brand- of schafwonden, botbreuken, hersenletsel. Deze verwondingen kunnen ontstaan door slaan, stampen, schoppen, van de trap gooien, branden met een sigaret enz.
- 2) **Lichaamlijke verwaarlozing:** Het kind onthouden van de basisverzorging waar ieder kind recht op heeft en nodig heeft om zich te kunnen ontplooien, zoals goede voeding, voldoende slaap, benodigde medicijnen, voldoende (schone) kleding. Voorbeelden: de ouder zorgt niet voor eten voor de kinderen, het kind is vuil en heeft (langdurig en regelmatig) luizen, de ouder zorgt niet voor een geschikte slaapplek voor het kind. Het kind komt altijd met vieze luiers en heeft luierslag
- 3) **Psychische mishandeling:** Het stelselmatig vernederen, kleineren, pesten, bang maken, het verbieden om met anderen (bijvoorbeeld leeftijdsgenootjes) om te gaan, onredelijk hoge eisen stellen, het kind de schuld geven van relatie problemen.
- 4) **Psychische verwaarlozing:** Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid nodig heeft: veiligheid, aandacht, liefde, genegenheid en bevestiging, aandacht. Voorbeelden: een kind wordt alleen thuis gelaten vele uren achter elkaar, het kind wordt met een snauw achter de televisie of playstation gestopt als het aandacht vraagt enz.
- 5) **Sexueel misbruik:** Alle seksuele contacten van kinderen onder de zestien jaar met oudere of volwassenen; die plaatsvinden tegen de wil van het kind of waar het kind zich niet aan kan onttrekken. Ook het tonen van seksueel getinte materialen (bijvoorbeeld video's) of het laten toekijken bij seksuele handelingen valt onder seksueel misbruik
- 6) **Getuige huiselijk geweld:** Als het kind ruzies en vechtpartijen meekrijgt binnen het gezin. Ook als ouders of stiefouders elkaar negeren is dit een vorm van kindermishandeling omdat het kind niet kan omgaan met de spanning.

De oorzaken van het ontstaan van kindermishandeling:

De ouders; mogelijke factoren kunnen zijn:

- De ouders hebben zelf een nare jeugd gehad en hebben die slechte ervaringen niet kunnen verwerken;
- De ouders hebben een psychisch probleem of zijn depressief;
- Kind is ongewenst;
- De ouders hebben te hoge verwachtingen van het kind en reageren hun teleurstelling af op het kind;
- De ouders zijn door diverse omstandigheden (alcohol- drugsmisbruik) niet in staat om voor hun kinderen te zorgen
- De ouders hebben weinig kennis van opvoeding
- De ouders zijn overbelast door bijvoorbeeld werk of relatieproblemen
- Beide ouders hebben een overbezet en veel te druk leven (sociaal)

Het gezin; mogelijke factoren kunnen zijn:

- Relatieproblemen of geweld tussen de beide (stief)ouders
- Isolement van het gezin ten opzichte van de buitenwereld
- Financiële problemen, werkloosheid of moeilijkheden op het werk
- Extra zorg voor bijvoorbeeld een zieke opa of oma, een gehandicapt broertje of zusje

Het kind; factoren die voor een kind een risico vormen kunnen zijn:

- Het kind is ongewenst
- De ouders vinden het kind lelijk
- Het kind vertoont “moeilijk gedrag”, denk aan huilen, slecht slapen of eten, heel druk
- Het kind is gehandicapt of te vroeg geboren
- Het kind voldoet niet aan de verwachtingen van de ouders
- Het kind heeft een gedragsstoornis of een andere beperking

Wat precies leidt tot seksueel misbruik en wat precies de kenmerken zijn van plegers (meestal mannen) is moeilijk te omschrijven. Duidelijk is wel dat seksueel misbruik in feite een vorm van machtsmisbruik is. Dit machtsmisbruik kan voorkomen uit:

- Eigen negatieve ervaringen (de dader was eerst zelf slachtoffer)
- Uit onzekerheid
- Uit frustratie
- Groepdruk
- Omdat met niet heeft geleerd wat wel en wat niet hoort in contacten met anderen.

Wat zijn de gevolgen van kindermishandeling?

Een slachtoffer van kindermishandeling in welke vorm dan ook draagt dit zijn of haar hele leven met zich mee. In het algemeen kunnen de gevolgen van een vorm van kindermishandeling zijn:

- Het zelfvertrouwen en het gevoel van eigenwaarde wordt ondermijnd;
- Gedragsstoornissen;
- Niet kunnen omgaan met emoties, geen empathisch vermogen hebben;
- Agressief gedrag, agressies niet kunnen controleren;
- Het kind ontwikkelt wantrouwen naar andere mensen en is daardoor ook minder in staat om goede relaties met anderen aan te gaan of vast te houden;
- Specifiek voor lichamelijke mishandeling met name bij heel jonge kinderen is dat dit tot blijvend lichamelijk letsel kan leiden (blindheid, doofheid, invaliditeit, blijvend hersenletsel).
- Seksueel misbruikte kinderen kunnen uiteenlopende gedragsproblemen krijgen, tijdens of na het misbruik of in hun volwassenheid onder andere bijvoorbeeld borderline.

Hoe vaak komt kindermishandeling voor?

Helaas wordt nog steeds niet alle kindermishandeling gemerkt. In de laatste jaren komen er per jaar meer dan 50.000 meldingen van kindermishandelingen bij het AMK binnen. Gemiddeld zijn er in elke klas in Nederland 1 tot 3 kinderen die met kindermishandeling te maken hebben.

Kindermishandeling komt in alle lagen van de bevolking voor.

Signalen kindermishandeling.

Zoals verteld is het signaleren van kindermishandeling een hele dunne lijn waarop je loopt. Wanneer spreken we van kindermishandeling en wanneer niet. Wat zie jij in de signalen en verhalen van het kind, en wat ziet een ander er in? Wanneer spreken we echt van kindermishandeling?? Dit is erg moeilijk; pas dus *altijd* op met “beschuldigingen” en overleg met iemand die er verstand van heeft. Schrijf dingen op met datum zodat je later altijd terug kunt lezen.

Signalenlijst kindermishandeling 0-4 jarigen

1) Psycho-sociale signalen:

- Ontwikkelingsstoornissen

Achterblijven in taal-, spraak-, motorische-, emotionele en/of cognitieve vaardigheden;
Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling
Regressief gedrag (achteruitgang in de ontwikkeling)

- Relationele stoornissen

- T.o.v. de ouders

- *Totale onderwerping aan de wensen van de ouders
- *Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders
- *Onverschilligheid ten opzichte van de ouders
- *Het kind is bang voor de ouder
- *Het kind vertoont heel ander gedrag als de ouders in de buurt zijn

- T.o.v. andere volwassenen

- *Bij op oppakken houdt het kind zich opvallend stijf
- *Bevriezing bij lichamelijk contact
- *Allemansvriend
- *Lege blik in de ogen, vermijden van oogcontact
- *Waakzaam, wantrouwend

- T.o.v. andere kinderen

- *Speelt niet met andere kinderen
- *Is niet geliefd bij andere kinderen
- *Terugtrekkend in eigen fantasiewereld
- *Wantrouwend
- *Pesten

- Gedragsproblemen:

- Plotselinge veranderingen in het gedrag (bij. van rustig naar heel druk of andersom)
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- Labiel, nerveus
- Depressief
- Angstig
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apatisch, lusteloos
- Agressief
- Hyperactief
- Emotieloos (niet lachen niet huilen)
- Het niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- Eetproblemen
- Slaapstoornissen
- Vermoeidheid Lusteloosheid

2) Medische signalen:

- Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)
  - Blauwe plekken
  - Krap, bijt of brandwonden
  - Botbreuken
  - Littekens
- Voedingsproblemen
  - Ondervoeding
  - Voedingsproblemen bij baby's
  - Steeds wisselende voeding
  - Veel spugen
  - Matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding
  - Weigeren van voeding
  - Achterblijven in de lengtegroei
- Kenmerking in de verzorging
  - Slechte hygiëne
  - Ernstige luierslag
  - Onvoldoende kleding
  - Vuile kleding
  - Vuile lichaamsdelen
  - Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
  - Veel "ongevallen"
  - Herhaalde ziekenhuisopnamen
  - Recidiverende (steeds terugkomende) ziekten door onvoldoende zorg
  - Traag herstel door onvoldoende zorg

3) Kenmerken ouders/gezin: